

Arvioitavat kokonaisuudet: Foniatria

Arvioitavat kokonaisuudet: Foniatria	1
EPA1 Äänihäiriöpotilaan tutkimus.....	2
EPA2 Kurkunpään optinen perustutkimus	3
EPA3 Äänihäiriöiden erotusdiagnoosiikka.....	4
EPA4 Äänihäiriöpotilaan ohjaus ja kuntoutus	5
EPA5 Transsukupuolisten ääniongelmien	6
EPA6 Valioäänenkäyttäjät ja työkyvyn arviointi	7
EPA7 Kuulovikaisen lapsen kuntoutussuunnitelma	9
EPA8 Nielemisshäiriöpotilaan kliininen tutkiminen	10
EPA9 FEES-tutkimuksen suorittaminen	11
EPA10 Puheen sujumattomuuden arviointi	12
EPA11 Puhemotoriikan arviointi	13
EPA12 Halkiopotilaan tutkimus ja hoito	15
EPA13 Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen foniatrian tutkimus.....	16
EPA14 Kuntoutusneuvottelu	18
EPA15 Kielihäiriöisen lapsen foniatrian lausunto.....	20
EPA16 Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointikeinot (AAC)	22
EPA17 Potilaan ongelman ratkaisu tietohaun avulla	23

EPA1 Äänihäiriöpotilaan tutkimus

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Äänihäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Äänihäiriöpotilaan perustutkimus ja hoidon /kuntoutustarpeen arviointi.

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva osaa ydinasiat äänihäiriöistä, niiden hoidosta ja jatkotutkimuksista.
- Osaa suorittaa äänihäiriöpotilaan perusinstrumentaalisen tutkimuksen sekä arvioida äänen laadun ja tuottotekniikan.
- Osaa tarvittaessa konsultoida erikoislääkärinä tai moniammatillista työryhmää.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei tunnista äänihäiriön taustalla olevaa sairautta eikä huomaa konsultoida seniorilääkärinä.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Potilasasiakirjoihin tutustuminen
- Potilaan haastattelu
- Kliinisen tutkimuksen suorittaminen
- Äänen laadun ja tuottotekniikan arviointi
- Kokonaiskäsityksen muodostaminen potilaan tilanteesta tutkimustulosten tulkinta
- Jatkotutkimusten ja mahdollisten moniammatillisten arvioiden määrittely lähetteineen sekä tulosten tulkinta
- Potilaan ohjaus
- Kuntoutussuunnitelman laadinta
- Potilaskertomusmerkinnät ja tiedonsiirto

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuden opiskelu, seniorivastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson päättymiseen mennessä. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA2 Kurkunpään optinen perustutkimus

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Äänihäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Kurkunpään instrumentaalinen / optinen perustutkimus

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva hallitsee kurkunpään instrumentaalisen tutkimuksen perusteet ja ymmärtää optisen tutkimuksen eri välinevaihtoehtojen käytön (stroboskopia, NBI-valo, jatkuva valo).
- Osaa arvioida puudutustarpeen sekä suorittaa asianmukaisen puudutuksen.
- Osaa valita tilannekohtaisesti jäykän tai fiber-optiikan.
- Ymmärtää eri laitteilla (chip-in-tip, HD, NBI) saadut tulokset ja niiden tulkinnan.
- Osaa tulkita kurkunpää tutkimuksen havainnot.
- Osaa koota olennaiset löydökset potilaskertomuksen statukseen.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei osaa tulkita kurkunpään muutosta eikä konsultoi asiasta senioria. Potilaan puuduteallergia jää huomioimatta, mikä voi johtaa vakavaan allergiseen reaktioon.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tutkimusmetodin / -laitteen valinta esitietojen perusteella
- Puudutustarpeen ja -tavan valinta
- Puudutuksen suorittaminen
- Skopian suorittaminen
- Tallenteen/ löydöksen tulkinta
- Tuloksen kertominen potilaalle
- Tallenteen jatkokäsittely (editointi ja siirto potilaskertomukseen)

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuden opiskelu, seniorivastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson päättymiseen mennessä. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA3 Äänihäiriöiden erotusdiagnostiikka

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Äänihäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Äänihäiriötä aiheuttavat tilat ja sairaudet ja niihin liittyvien äänioireiden ominaispiirteet.

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva tuntee äänihäiriöiden luokittelun rakenteellisiin ja ei-rakenteellisiin.
- Tietää äänihäiriöiden etiologian, esim. neurologiset, tulehdukselliset, syövät jne.
- Osaa tehdä erotusdiagnostisia päätelmiä anamneesin ja tutkimuslöydösten perusteella.
- Tietää erotusdiagnostiikassa tarvittavat välineet ja tutkimukset.
- Osaa tulkita äänihuulten ja kurkunpään patologioiden tutkimuslöydökset.
- Osaa suositella ja keskustella potilaan kanssa jatkosuunnitelmasta.
- Osaa toimia moniammatillisessa työryhmässä, mm. kirurgi, puheterapeutti ym.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei tunnista sairauksia äänihäiriöiden taustalla eikä ohjata potilasta jatkotutkimuksiin tai hoitoihin.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Potilaan esitietoihin tutustuminen
- Potilaan haastattelu
- Potilaan tutkiminen
- Äänihäiriön etiologian arviointi esitietojen, haastattelun ja statuksen pohjalta
- Jatkotutkimustarpeen arviointi
- Jatkotutkimusten / konsultaatioiden valinta
- Anamneesin ja olennaisten löydösten sekä johtopäätösten kirjaaminen potilaskertomukseen.
- Tarpeellisten läheteiden ja konsultaatiopyyntöjen laatiminen.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen, seniorivastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA4 Äänihäiriöpotilaan ohjaus ja kuntoutus

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Äänihäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Äänihäiriöpotilaan ohjaus- ja kuntoutusmahdollisuudet sisältäen myös toiminnalliset ja psykogeeniset äänihäiriöt.

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuvan tulee tunnistaa potilaat, jotka hyötyvät puheterapeutin ohjauksesta.
- Osaa arvioida potilaan työkykyisyyttä
- Tietää toiminnallisten ja psykogeenisten äänihäiriöiden hoidon vaihtoehtot.
- Tietää äänipotilaan eri hoitomenetelmät, esim. ääniterapia, fonokirurgia, Voice massage, akupunktio, nettiterapia, digitaaliset hoitopolut, jne.
- Osaa huomioida olennaiset tiedot potilaan ja kuntouttajien palautteista.
- Osaa keskustella havainnoista potilaan kanssa.
- Osaa keskustella hoito- ja kuntoutussuunnitelmasta potilaan / puheterapeutin kanssa.
- Osaa toimia osana moniammatillista työryhmää.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei tunnista ja hallitse äänihäiriöiden hoito- ja kuntoutusmenetelmiä ja ääniongelmat / vajaatyökykyisyys pitkittyvät.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Potilasasiakirjoihin tutustuminen
- Potilaan haastattelu

- Hoitopalautteiden tulkinta ja niistä keskustelu potilaan kanssa.
- Työkyvyn arviointi
- Hoito- ja kuntoutusmahdollisuuksista keskustelu potilaan kanssa
- Jatkohoito- / jatkokuntoutussuunnitelmasta sopiminen potilaan kanssa
- Tulosten ja suunnitelmien kirjaaminen potilaskertomukseen.
- Jatkohoitolähetteiden ja kuntoutusmääräysten kirjaaminen.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen, seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus.

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

1,5 vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA5 Transsukupuolisten ääniongelmat

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Äänihäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Sukupuolenkorjaajien (transsukupuolisten) ja muunsukupuolisten henkilöiden ääniongelmiin arviointi ja hoito.

Määritelmä ja rajoitukset

- erikoistujan tulee tietää sukupuolenkorjaajien diagnostiikan ja hoitoprosessin perusteet
- tulee osata sukupuolenkorjaajien haastattelu
- osaa arvioida potilaan vuorovaikutusta ja äänen toimintaa: sävelkorkeus, intonaatio, sanavalinta, eleet yms.
- osaa tutkia kurkunpään ja arvioida prominoivan aataminomenan aiheuttama kosmeettinen haitta
- osaa tehdä tarvittavat äänilaboratoriotutkimukset ja tulkita niiden tuloksen
- tietää sekä MtoF - transäänien hoitomenetelmät (ääniterapia, fonokirurgia, aataminomenan höyläys), niiden vaikutukset /tulokset ja mahdolliset komplikaatiot sekä osaa kertoa hoitovaihtoehdoista potilaalle
- tietää hormonien vaikutukset ääneen ja vuorovaikutukseen

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Vuorovaikutustilanteen epäonnistuminen, hoidon viivästyminen, epärealistiset odotukset hoidon mahdollisista vaikutuksista.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Potilaan haastattelu
- Äänilaboratoriotutkimusten tulosten arviointi ja niiden tulkinta potilaalle
- Potilaan äänentuoton ja vuorovaikutuksen arviointi
- Potilaan tutkimus
- Hoitovaihtoehtojen, potilaan odotusten ja odotettavissa olevien hoitotulosten läpikäyminen potilaan kanssa
- Tekee tarvittavat merkinnät potilaskertomukseen sekä tarvittavat lähetteet
- Erikoistujan asenne ja vuorovaikutus

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen, seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus.

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

1,5 vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA6 Valioäänenkäyttäjät ja työkyvyn arviointi

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Äänihäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Valioäänenkäyttäjien ääniongelmat, niiden tutkiminen ja työkyvyn arviointi

Määritelmä ja rajoitukset

- erikoistuja tuntee valioäänenkäyttäjien lauluterminologian (genre, rekisterit, äänialat jne.)
- osaa haastatella valioäänenkäyttäjän ja arvioida ääniongelmaa
- osaa arvioida dynaamisen äänen toiminnan kurkunpään tähyystyksessä ja tietää stroboskopian merkityksen tutkimuksessa
- osaa arvioida jatkotutkimusten ja äänilaboratoriotutkimuksen tarpeen
- osaa arvioida ääniongelman vaikutukset työkykyyn sekä suunnitella potilaan kanssa työjärjestelyjä
- osaa suunnitella tarvittavat hoito- ja kuntoutustoimenpiteet, kertoa niistä ja niiden vaikutuksista potilaalle
- ymmärtää fonokirurgian riskit valioäänenkäyttäjille

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Väärä hoitomenetelmän valinta ja pitkittynyt työkyvyttömyys.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- potilasasiakirjoihin tutustuminen
- potilaan haastattelu
- potilaan tutkimus, dynaamisen äänenkäytön arviointi sekä tulosten tulkinta
- lisä- ja jatkotutkimusten tarpeen arviointi
- hoito- ja kuntoutusvaihtoehtojen, kuntoutumisodotuksen keskustelu potilaan kanssa
- hoito- ja kuntoutussuunnitelmasta sopiminen potilaan kanssa
- tarvittavien sairaskertomusmerkintöjen ja läheteiden laatiminen

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen, seniori- ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus.

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

2,5 vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA7 Kuulovikaisen lapsen kuntoutussuunnitelma

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Kuulovikaisen lapsen foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Kuulovikaisen lapsen kuntoutussuunnitelman laatiminen

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuvan tulee tunnistaa eri kuulovikatyypit ja niiden vaikutus puheen ja kielen oppimiseen
- osaa tutkia lapsen ja haastatella vanhemmat
- osaa keskustella vanhempien kanssa kuulovian vaikutuksista ja kuulon kuntoutuksen tavoitteista ja toteuttamisesta sekä puheen ja kielenkehitystä tukevasta vuorovaikutuksesta
- tuntee moniammatillisen työryhmäarvion periaatteet, puheterapeutin ja psykologin tutkimustulosten tulkinnan, yhteistyön audionomin ja kuntoutusohjaajan kanssa
- osaa arvioida etiologisten tutkimusten ja toisten alojen konsultoinnin tarpeen
- osaa laatia kirjallisen kuntoutussuunnitelman yhdessä vanhempien kanssa
- osaa huomioida muiden apuvälineiden tarpeen, kuunteluympäristöt, puheterapian, kuntoutusohjauksen sopeutumisvalmennuksen sekä vammaisetuisuudet

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Lapsen kuntoutus ei toteudu lapsen tarpeen mukaisesti ja kehityksen tuki on riittämätön.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Terveystietäminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Haastattelee potilaan ja vanhemmat
- Lapsen tutkiminen
- Keskustelu vanhempien kanssa kuulovian luonteesta ja vaikutuksista sekä muista kuntoutumiseen ja kehitykseen vaikuttavista tekijöistä
- Tarvittavien jatkotutkimusten / konsultaatioiden / moniammatillisten työryhmäarvioiden määrittely ja perustelu perheelle
- Tutkimustulosten tulkinta ja selittäminen perheelle
- Kuntoutussuunnitelmasta sopiminen perheen kanssa
- Erikoistuva tekee tarvittavat merkinnät potilaskertomukseen sekä tarvittavat lausunnot

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen, seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Audiologian koulutusjakson loppuvaiheessa (jakson ajankohta mietittävä erikoistumisjakson toimintaympäristön mukaan). EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA8 Nielemishäiriöpotilaan kliininen tutkiminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Nielemishäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Nielemiseen liittyvän anatomian ja toiminnan tutkiminen vastaanotolla

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistujan tulee tuntea suun, nielun, kurkunpään ja ruokatorven normaali anatomia, fysiologia ja toiminnot nielemiseen liittyen
- tietää nielemishäiriöitä aiheuttavat neurologiset sairaudet
- osaa haastatella potilaan
- osaa tutkia sekä KNK- että neurologisen statuksen
- osaa tähystää nielun ja kurkunpään nenän kautta taipuisalla tähystimellä sekä tulkita löydökset
- osaa keskustella löydöksistä potilaan kanssa sekä arvioida tarpeelliset jatkotutkimukset

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei hallitse tutkimusmenetelmiä eikä osaa tulkita niiden tuloksia, tuolloin nielemishäiriön taustalla oleva sairaus voi jäädä diagnosoimatta.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Terveystietäminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Potilaan haastattelu
- Potilaan tutkiminen
- Nenän puudutus tarvittaessa ja tähystystoimenpiteen tekeminen
- Tulosten tulkinta ja kertominen potilaalle
- Hoitovaihtoehtojen ja lisätutkimusten läpikäyminen potilaan kanssa
- Merkinnät potilaskertomukseen ja tarvittavat läheteet

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen. Seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA9 FEES-tutkimuksen suorittaminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Nielemishäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

FEES-tutkimuksen suorittaminen ja löydösten analysointi

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva tuntee nielemiseen liittyvän anatomian ja fysiologian
- Osaa haastatella potilaan
- Osaa tehdä moniammatillista yhteistyötä
- Osaa tehdä tarvittavat puudutukset ja tutkia nielun ja kurkunpään taipuisalla tähystimellä nenän kautta
- Hallitsee FEES-tutkimuksen suorittamisen käytännössä sekä löydösten luokittelun
- Osaa kertoa tuloksista potilaalle sekä suunnitella tarvittavat jatkotutkimukset
- Osaa asettaa nielemishäiriödiagnoosin
- Osaa antaa nielemisohjausta osana moniammatillista työryhmää

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Nielemishäiriö jää huomaamatta eikä potilas saa tarvitsemaansa kuntoutusta. Potilaan aspiraatio-oire jää huomaamatta aiheuttaen pneumoniariskin suurentumisen. Puuduteallergia jää huomioimatta ja potilas saa allergisen reaktion.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Terveystietäminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Potilaan haastattelu
- Tarvittavat puudutukset ja tutkimuksen suorittaminen
- Tulosten tulkinta ja niistä keskustelu potilaan kanssa
- Jatkotoimenpiteiden, lisätutkimusten ja konsultointitarpeen arviointi ja niistä sopiminen potilaan kanssa
- Nielemisohjauksen antaminen osana moniammatillista työryhmää
- Merkinnät potilaskertomukseen ja tarvittavat läheteet

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen. Seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

1,5 vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA10 Puheen sujumattomuuden arviointi

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhehäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Lapsi- ja aikuispotilaan änkytys-/sokellusoireen kliininen arviointi

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuvan tulee tietää normaali puheenkehityksen aikataulu ja sujumattomuuden kliiniset piirteet
- Osaa haastatella potilaan / vanhemmat
- Osaa arvioida potilaan vuorovaikutuksen ja kielellisen toimintakyvyn kliinisesti havainnoituna, tehdä perus-KNK- statuksen, puheentuoton neurologisen statuksen, arvioida sujumattomuuden piirteet ja vaikeusasteen
- Osaa arvioida mahdollisten jatkotutkimusten tarpeen: moniammatilliset arvoinnit ja etiologian jatkoselvittely
- Osaa huomioida potilaan toimintakykyä arjen toimintaympäristöistä saatujen palautteiden pohjalta (varhaiskasvatus, koulu yms.)

- Osaa huomioida olennaiset asiat kuntoutuspalautteista
- Osaa keskustella havainnoista, kuntoutuksista ja jatkosuunnitelmasta potilaan / vanhempien kanssa

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Potilas ei saa oikea-aikaista apua puhehäiriöönsä ja arjen toimintakyky ja osallisuus vähenevät.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Potilaan /vanhempien haastattelu
- Tutkimuksen suorittaminen
- Mahdollisiin kuntoutuspalautteisiin tutustuminen
- Tilannearvio tutkimushavaintojen ja palautetietojen pohjalta ja siitä keskustelu potilaan /vanhempien kanssa
- Jatkotoimenpiteiden, lisätutkimusten ja konsultointitarpeen arviointi ja niistä sopiminen potilaan / vanhempien kanssa
- Merkinnät potilaskertomukseen ja tarvittavat läheteet

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen. Seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

2 vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA11 Puhemotoriikan arviointi

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhehäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Lapsi-/aikuispotilaan suu- ja puhemotoriikan kliininen arviointi

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva tietää normaalin puhemotorisen kehityksen aikataulun, puheentuottoelinten normaalin anatomian ja toiminnan
- Osaa haastatella potilaan / vanhemmat painopisteinä puheentuotto, syöminen, nieleminen, kuolaaminen, hengittäminen, arjen toimintakyky
- Osaa arvioida kliinisesti potilaan vuorovaikutuksen, kielellisen toimintakyvyn, tehdä KNK-statusen ja neurologisen statusen
- Osaa arvioida motoriset toiminnot: mimiikka, suun motoriikka, puhemotoriikka, artikulointi
- Osaa arvioida potilaalle luontaisen AAC-keinojen käytön (ilmeet, eleet, omat viittomat), ja ohjata tarvittaessa kuvien, viittomien ja pikapiirtämisen käyttöön sekä arvioida mahdollisen AAC-apuvälinearvion tarpeen (ohjaus Tikoteekkiin tai vastaavaan)
- Osaa suunnitella tarvittavat jatkoselvittelyt (moniammatillinen tutkimus, etiologiset selvittelyt)
- Osaa huomioida olennaiset toimintakykyä kuvaavat tiedot kuntoutuspalautteista ja arjen toimintaympäristöjen palautteista
- Osaa keskustella potilaan / vanhempien kanssa tutkimushavainnoista sekä jatkoselvittelyjen tarpeesta
- Osaa sopia jatkosuunnitelmasta sekä kirjata sen ja olennaiset löydökset potilaskertomukseen

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Potilas ei saa oikea-aikaista apua puhehäiriöönsä ja arjen toimintakyky ja osallisuus vähenevät.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Potilaan /vanhempien haastattelu
- Tutkimuksen suorittaminen
- Mahdollisiin kuntoutuspalautteisiin tutustuminen
- Tilannearvio tutkimushavaintojen ja palautetietojen pohjalta ja siitä keskustelu potilaan /vanhempien kanssa
- Jatkotoimenpiteiden, lisätutkimusten ja konsultointitarpeen arviointi ja niistä sopiminen potilaan / vanhempien kanssa
- Merkinnät potilaskertomukseen ja tarvittavat läheteet

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen. Seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson päättymiseen mennessä. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA12 Halkiopotilaan tutkimus ja hoito

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhehäiriöpotilaan foniatriinen tutkimus

Lyhyt kuvaus

Lapsi- ja aikuispotilaan huuli-iien-suulakihalkion kliininen arviointi

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuvan tuntee eri halkiotyypit, liitännäisongelmat, etiologiset taustatekijät sekä niihin liittyvät kehitykselliset ongelmat, valtakunnalliset halkiokeskusten hoito-ohjelmat
- Tuntee lapsen puheen- ja kielenkehityksen normaalin aikataulun sekä halkiopuheen ominaispiirteet
- Osaa haastatella potilaan / vanhemmat kartoittaen halkioihin liittyviä piirteitä (mm. syöminen, nieleminen, imeminen, puhaltaminen, puheäänteiden tuotto, suun tuntoyliherkkyys, kuulemisen ongelmat) ja etiologisia taustatekijöitä
- Osaa kliinisesti arvioida potilaan vuorovaikutuksen, kielellisen toimintakyvyn, tutkia KNK-statuksen ja neurologisen statuksen, arvioida mahdollisiin taustasyndroomiin liittyviä ulkonäköpiirteitä
- Osaa arvioida puheessa nenäportin toiminnan (nasaliteetti, emissiot), puhe- ja suumotoriikan, puheartikulaation
- Tuntee nasalanssimittauksen periaatteet ja tulokset
- Osaa arvion pohjalta suunnitella tarvittavat jatkotutkimukset (moniammatilliset arviot, etiologiset selvittelyt)
- Osaa huomioida olennaiset toimintakykyä kuvaavat asiat kuntoutuksen ja arjen toimintaympäristöjen palautteista
- Osaa kertoa potilaalle / vanhemmille olennaiset tutkimushavainnot ja keskustella tarvittavista jatkoselvittelyistä
- Osaa sopia potilaan / vanhempien kanssa jatkosuunnitelman ja jatkotutkimukset huomioiden halkiokeskuksen seurantaohjelman sekä koota olennaiset tutkimushavainnot ja suunnitelman potilaskertomukseen

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Potilas ei saa oikea-aikaista apua puhehäiriöönsä ja arjen toimintakyky ja osallisuus vähenevät.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen

- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva tutustuu potilasasiakirjoihin
- Potilaan /vanhempien haastattelu
- Tutkimuksen ja mittauksen suorittaminen
- Mahdollisiin kuntoutuspalautteisiin tutustuminen
- Tilanearvio tutkimustulosten ja -havaintojen sekä palautetietojen pohjalta ja siitä keskustelu potilaan /vanhempien kanssa
- Jatko-toimenpiteiden, lisätutkimusten ja konsultointitarpeen arviointi ja niistä sopiminen potilaan / vanhempien kanssa
- Merkinnät potilaskertomukseen ja tarvittavat lähetteet

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisuuteen tutustuminen. Seniorivastaanoton ja erityistyöntekijävastaanoton seuranta, etukäteiskeskustelut ohjaajan kanssa, tilanteen purkukeskustelu ohjaajan kanssa, moniammatillinen konsultointi / ohjaus

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan lääkärin vastaanoton ja toimenpiteen tarkkailu ja arviointi moniammatillisesti, oma-arviointi, potilastapauskeskustelut, potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

4 vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA13 Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen foniatrinen tutkimus

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen foniatrinen tutkimuskokonaisuus

Lyhyt kuvaus

Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen kliininen arviointi, tutkimustulosten tulkinta ja keskustelu lapsen vanhempien kanssa

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva hallitsee ydinasiat lasten puhe- ja kielihäiriöisyydestä, häiriön tutkimuksista, kuntoutuksesta ja muista tukitoimista, ja osaa soveltaa näitä tietoja potilaskohtaisesti

- Erikoistuva ymmärtää puhe- ja kielihäiriöisyyden vaikutukset lapsen toimintakykyyn ja oppimiseen, toimintakyvyn kehittymiseen ja perheen arkeen
- Erikoistuva osaa konsultoida erikoislääkäreitä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi
- Erikoistuva osaa toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä, ja hyödyntää muun työryhmän osaamista

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Puutteellisen tai heikon kehityshäiriön tunnistamisen myötä lapsen kyky toimia ja osallistua eivät kehity lapsen edellytysten mukaisesti ja/tai kielihäiriöisyys aiheuttaa sekundaarisia ongelmia

Potilas ei saa tarvitsemaansa kuntoutusta, joten toimintakyky ei kehity lapsen edellytysten mukaisesti

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutusosaaminen
- Johtaminen
- Tiedonhallinta ja oppiminen
- Ammatillisuus
- Terveysten edistäminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Valmistautuminen poliklinikkakäyntiin

- Potilasasiakirjoihin tutustuminen
- Lisätiedon hankkiminen (kirjallisuus ja konsultointi)
- Esitietolomakkeisiin, päiväkodin/koulun palautteisiin ja kuntouttajien palautteisiin perehtyminen

Poliklinikkakäynti

- Lapsen ja vanhempien kohtaaminen, käynnin syystä keskustelu
- Vanhempien käsitykset ja odotukset lapsen tilanteesta ja toimintakyvyn kehittymisestä, ja muu anamnestisesta kokonaistilanteesta keskustelu; vanhempien näkemysten huomioiminen keskustelussa; vanhempien kuulluksi tuleminen
- Lapsen kanssa keskustelu ja lapsen tutkiminen
- Ajankohtaisten ja aiempien tutkimustulosten ja palautteiden osaava tulkinta
- Kuntoutuksen, muiden tukitoimien ja seurannan muutostarpeiden tunnistaminen
- Vanhempien kanssa keskustelu aiemmista ja ajankohtaisista tutkimustuloksista, palautteista ja kokonaistilanteesta, ja tiedon jakaminen vanhemmille niin että vanhemmat ymmärtävät
- Tarvittaessa vanhempien kanssa etiologisten tutkimusten tekemisestä keskustelu ja sopiminen
- Jos kuntoutussuositus tehdään lääkärin tutkimuksen perusteella, erikoistuva osaa keskustella ja sopia vanhempien kanssa lapsen toimintakykyä merkittävästi edistävistä konkreettisista kuntoutustavoitteista

Poliklinikkakäynnin jälkeen

- Lausunto potilaskertomukseen ja mahdollisten lisätutkimusten ja lähetteen teko
- Tiedon siirtyminen yhteistyötahoille (moniammatillinen työryhmä ja muut yhteistyötahot)

- Jos kuntoutussuositus tehdään lääkärin tutkimuksen perusteella, erikoistuva osaa kiteyttää vanhempien kanssa sovitun kuntoutussuunnitelman kuntoutustavoitteineen lausuntoon selkeästi ja helposti ymmärrettävässä muodossa

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Vähintään kaksi kertaa ohjaajan vastaanottotilanteen seuraaminen, vähintään kolme kertaa erikoistuvan vastaanottotilanteen seuraaminen
- Poliklinikkakäyntejä edeltävät keskustelut ohjaajan kanssa, ja käyntien purkukeskustelut
- Keskustelu moniammatillisen työryhmän kanssa
- Potilaiden lausunnoista ja muista kirjauksista keskustelut

Arviointimenetelmät

- Potilastapauskeskustelu
- Oma arviointi
- Potilasasiakirjamerkintöjen arviointi
- Mini-Cex tai vastaava soveltuvin osin

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson päättymiseen mennessä. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA14 Kuntoutusneuvottelu

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen foniatriinen tutkimuskokonaisuus

Lyhyt kuvaus

Moniammatillisen työryhmän osana tutkimustuloksista kertominen ja keskustelu lapsen vanhempien kanssa, kuntoutussuunnitelmasta ja muista jatkotoimenpiteistä sopiminen; kuntoutusneuvottelun johtaminen

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva hallitsee ydinasiat lasten puhe- ja kielihäiriöisyydestä, kuntoutusmahdollisuuksista ja muista tukitoimista, ja osaa soveltaa näitä tietoja potilaskohtaisesti
- Erikoistuva ymmärtää puhe- ja kielihäiriöisyyden vaikutukset lapsen toimintakykyyn ja oppimiseen, toimintakyvyn kehittymiseen ja perheen arkeen, ja osaa soveltaa näitä tietoja potilaskohtaisesti ja perhekohtaisesti
- Erikoistuva pystyy osana moniammatillista työryhmää arvioimaan suunnitellusta kuntoutusjaksosta odotettavissa olevaa vaikuttavuutta
- Erikoistuva pystyy osana moniammatillista työryhmää valitsemaan ja sopimaan lapsen vanhempien kanssa kuntoutustavoitteet, jotka edistävät lapsen toimintakykyä arjessa merkittävästi

- Erikoistuva osaa konsultoida erikoislääkärinä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi
- Erikoistuva osaa toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä, ja osaa hyödyntää muun työryhmän osaamista

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Sovitut kuntoutustavoitteet eivät tue merkittävästi lapsen toimintakykyä arjessa, tai lapsen vanhemmat eivät saa ymmärrettävää tietoa siitä, miten ja miksi lapsen toimintaa ja osallistumista voi ja kannattaa tukea kotona; lapsen kyky toimia ja osallistua arkiympäristössä ei kehity lapsen edellytysten mukaisesti. Sekundaaristen ongelmien lisääntynyt riski.

Lapsi ei saa tarvitsemaansa kuntoutusta, joten toimintakyky ei kehity lapsen edellytysten mukaisesti. Sekundaaristen ongelmien lisääntynyt riski.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Yhteistyötaidot
- Vuorovaikutustaidot
- Ammatillisuus
- Tiedon hallinta ja oppiminen
- Terveystietäminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Valmistautuminen tiimipalaveriin
 - Tiimipalaveriin valmistautuminen muun työryhmän lausuntoihin tutustuen
 - Erikoistuva ymmärtää moniammatillisen työryhmän lausuntojen keskeiset havainnot
- Tiimipalaveriin osallistuminen
 - Erikoistuva osaa keskustella tutkimustuloksista, tulkita kokonaistilanteen yhdessä työryhmän kanssa, ja sopia alustavasti kuntoutussuunnitelmasta ja mahdollisten lisäselvittelyjen tarpeesta
 - Erikoistuva osaa yhdessä muun työryhmän kanssa arvioida ja huomioida kuntoutuksen vaikuttavuuteen merkittävästi vaikuttavia tekijöitä
- Kuntoutusneuvotteluun osallistuminen
 - Erikoistuva osaa johtaa kuntoutusneuvottelua siten, että neuvottelussa on mielekäs rakenne
 - Erikoistuva osaa kysyä ja kuunnella vanhempien ajatuksia ja näkemyksiä siten, että vanhemmat kokevat tulevaisuutta kuulluiksi
 - Erikoistuva osaa keskustella vanhempien näkemyksistä vaikka ne poikkeisivat työryhmän havainnoista ja tulkinnoista
 - Erikoistuva osaa kertoa vanhemmille keskeiset tiedot neuvottelusta poissaolevan työntekijän tutkimustuloksista
 - Erikoistuva osaa keskustella ja sopia vanhempien kanssa kuntoutussuunnitelmasta ja muista jatkotoimenpiteistä
 - Erikoistuva osaa (muun työryhmän mukana) keskustella vanhempien kanssa kuntoutuksen vaikuttavuuteen merkittävästi vaikuttavista tekijöistä
 - Erikoistuva osaa keskustella ja sopia vanhempien kanssa kuntoutussuunnitelmasta, konkreettisista kuntoutustavoitteista, muista tukitoimista, muista jatkotoimenpiteistä ja jatkoseurannasta

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kuntoutusneuvotteluiden (ensin 2 ohjaajan, sitten 3 erikoistujan) seuraaminen.

Kuntoutusneuvotteluita edeltävät keskustelut ohjaajan kanssa, ja neuvottelujen purkukeskustelut.

Ennen kuntoutusneuvottelua moniammatillisen työryhmän keskustelu lapsen kokonaistilanteesta, tutkimustuloksista ja niiden tulkinnasta sekä jatkotoimenpiteistä

Kuntoutusneuvotteluun osallistuneen työryhmän strukturoitu arvio erikoistuvan osaamisesta kuntoutusneuvottelun aikana (vähintään 3)

Arviointimenetelmät

Potilastapauskeskustelu

Oma arviointi

Potilasasiakirjamerkintöjen arviointi

Mini-Cex soveltuvien osien

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson päättymiseen mennessä. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA15 Kielihäiriöisen lapsen foniatriinen lausunto

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen foniatriinen tutkimuskokonaisuus

Lyhyt kuvaus

Lausunto sisältää keskeiset anamnestiset tiedot ja tutkimustulokset, kokonaisuuden ymmärrettävän ja kiteytetyn tulkinnan sekä selkeästi esitetyt jatkotoimenpiteet

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva ymmärtää mitä lausunnon pitää sisältää
- Erikoistuva osaa kiteyttää lausuntoon keskeiset tiedot ymmärrettävästi
- Erikoistuva huomioi lausunnossa myös vanhempien näkemykset, toiveet ja muutostarpeet

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Lapselle ei myönnetä kuntoutusta tai arjen tukitoimet tai muu jatkotoiminta ei toteudu koska erikoistuva ei osaa riittävän hyvin ja ymmärrettävästi kiteyttää lausuntoon sisältyviä kokonaisuuksia, tai lausunnosta saa keskeisistä asioista väärän käsityksen, tai lausunnosta puuttuu jokin oleellinen tieto. Lapsen toimintakyky ei kehity lapsen edellytysten mukaisesti. Sekundaaristen ongelmien lisääntynyt riski.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Johtaminen

- Tiedonhallinta ja oppiminen
- Terveysten edistäminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Valmistautuminen lausunnon tekemiseen

- Lausunnossa tarvittavat keskeiset anamnestiset tiedot, tutkimustulokset ja jatkotoimenpiteet on koottu ja ymmärretty riittävän hyvin

Lausunto sisältää ymmärrettävästi ja kiteytetysti keskeiset tiedot

- Anamneesista
- Lapsen vanhempien näkemyksistä, huolenaiheista ja ajankohtaisista muutostoiveista
- Varhaiskasvatuksen, koulun ja kuntouttajien palautteista
- Muun työryhmän tutkimustuloksista, kun lausunto perustuu moniammatilliseen arvioon
- Kuntoutussuunnitelmasta, suosituksista ja muista jatkotoimenpiteistä
- Lausunnon lopussa on lyhyt yhteenveto, joka kiteyttää kokonaisuuden
- Jakelusta

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Vähintään kymmenen lausunnon sisältö käsitellään yhdessä ohjaajan kanssa.

Vähintään kaksi ohjaajan kanssa käsiteltävää lausuntoa koskee lapsia, joiden tutkimista ohjaaja on ollut seuraamassa.

Arviointimenetelmät

Erikoistuvan oma arvio lausunnosta (sisältö ja mahdolliset muutostarpeet)

Ohjaaja arvioi erikoistujan lausunnon sisällön

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Suoritetaan koejakson päättymiseen mennessä. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA16 Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointikeinot (AAC)

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Puhe- ja kielihäiriöisen lapsen foniatriinen tutkimuskokonaisuus

Lyhyt kuvaus

AAC-keinot puhe- ja kielihäiriöisen lapsen toiminnan, kielellisen ymmärtämisen ja oppimisen tukena

Määritelmä ja rajoitukset

- Erikoistuva ymmärtää mitä AAC-keinot ovat, ja minkälaisissa tilanteissa ja miten käytettyinä ne auttavat kielihäiriöisen lapsen toimintaa, osallistumista ja oppimista
- Erikoistuva tietää milloin AAC-keinoja kannattaa suositella, ja kuinka pitkään niiden käytöstä on kielihäiriöiselle hyötyä

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Lapsi ja lapsen ympäristö eivät käytä AAC-keinoja lapsen tarpeiden ja edellytysten mukaisesti. Lapsen toimintakyky ei kehity lapsen edellytysten mukaisesti eikä lapsi opi uusia asioita omien edellytystensä mukaisesti. Sekundaaristen ongelmien riski kasvaa.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Vuorovaikutustaidot
- Yhteistyötaidot
- Tiedonhallinta ja oppiminen
- Ammatillisuus
- Terveiden edistäminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- EPAssa 21 todetun lisäksi:
- Erikoistuva osaa keskustella tutkimustuloksista ja lapsen toimintaa ja osallistumista edistävistä tukitoimista lapsen vanhempien kanssa
- Erikoistuva osaa perustella lapsen vanhemmille miksi AAC-keinoja kannattaa käyttää, ja mitä hyötyä lapselle ja lapsen lähiympäristölle niistä on

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Ohjaaja seuraa erikoistuvan toteuttamaa AAC-keinoista hyötyvän kielihäiriöisen lapsen ensikäyntiä
- AAC-koulutukseen osallistuminen (esim. viittomakurssi, Kaikki keinot käyttöön -ohjaus)
- Tutustuminen Tikoteekkiin ja/tai apuvälineyksikössä toimivaan kuvakommunikaatiokeinojen käytön tarvetta arvioivaan yksikköön
- Mahdollisuuksien mukaan oman potilaan apuvälineyksikkökäyntiin osallistuminen

Arviointimenetelmät

- Oma arviointi
- Potilastapauskeskustelut
- Lausunnoista AAC-keinojen käytön suositellun arviointi

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Vuoden kuluessa koulutuksen alkamisesta. EPA-arvioinnin sisältö odotetaan hallittavan erikoistumisen aikana luottamuksen tasolla 4.

Kirjallisuus

Kts. Foniatrian tenttikirjallisuus

EPA17 Potilaan ongelman ratkaisu tietohaun avulla

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: Näyttöön perustuva lääketiede

Määritelmä ja rajoitukset

Tehtävässä käsitellään kliinistä ongelmaa, jonka ratkaisuun tarvitaan tietohakua, joko siksi, että tilanne on harvinainen tai muuttunut tai muuten halutaan varmistaa oikea toimintalinja. Ongelma voi olla erikoistumisen alkuvaiheessa yksinkertainen ja tietohaun kohde selkeä ja helposti löydettävissä ja näytön aste valmiiksi arvioitu (esim. Käypä hoito -suositus). Erikoistumisen edetessä käsitellään ongelmia, joiden ratkaisussa tarvitaan vaativampaa kirjallisuuden hakemista ja löytyneen tiedon arviointia.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot, asenteet ja suoriutuminen)

Tiedonhaun prosessi

1. Kliinisen, vastattavissa olevan kysymyksen muotoilu
2. Evidenssin hakeminen
 - a. Käytetyt tietokannat (oppikirjat, UpToDate, suositukset, PubMed)
 - b. Hakusanat, rajaukset
 - c. Oleellisten suositusten, meta-analyysien tai yksittäisten artikkelien löytäminen
3. Löydetyn näytön kriittinen evaluointi
 - a. Perustuuko löydetty tieto (esimerkiksi suositus tai hoito-ohje) näyttöön?
 - b. Katsauksen tai meta-analyysin luotettavuuden arviointi
 - c. Yksittäisen artikkelin arviointi: tutkimusasetelma, mitä mitattiin ja miten, mihin verrattiin, mikä oli tulos ja kuinka tarkka arvio siitä saatiin, tutkimuksen mahdolliset virhelähteet
4. Yhteenvedon tekeminen ja näytön soveltaminen omaan potilaaseen, siitä kertominen potilaalle ja työyhteisölle, uusien toimintatapojen käyttöönotto uuteen näyttöön perustuen
5. Oman suorituksen evaluointi

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Toistot eritasoisilla ongelmilla erikoistumisen eri vaiheissa.

Kouluttajan arvio tehtävän tasosta

Helppo / Keskivaikea / Vaikea

Osaamisen arvioinnissa käytetyt menetelmät ja päätöksenteon perusteet

Ohjaaja voi havainnoida prosessia. Itsenäisesti suoritettun ongelmaratkaisun tulos ja perusteet käydään yhdessä läpi.